

Beroepsvereniging Kinder- en Jongerenwerkers

Postbus 194

6200 AD Maastricht

T 0619470024 (vz); 0654283774 (secr.)

www.bvjong.nl

bestuur@bvjong.nl

DE NIEUWE JEUGWET KAN BETER

De BVjong, de Beroepsvereniging Kinder- en Jongerenwerkers, kan zich vinden in het uitgangspunt van een nieuwe Jeugdwet dat de verantwoordelijkheid voor een goed opgroei-klimaat voor alle jeugd bij gemeenten komt te liggen. Wij merken in de praktijk dat in het huidige jeugdzorgstelsel de jeugdzorg en gespecialiseerde jeugdhulpverlening letterlijk en figuurlijk te ver van de wijk en het gezin is georganiseerd, te bureaucratisch is en teveel gericht op één specialistische aanpak. Garanties voor een kwalitatief goed lokaal integraal jeugd-beleid zijn met de voorgestelde decentralisering van de jeugdhulp echter nog niet gegeven. Effectief bereik van meest kwetsbare doelgroepen kinderen en jongeren ook niet. Bezuinigingen kunnen daaraan nog verder afbreuk doen.

De algemene visie zoals in de Memorie van Toelichting verwoord, spreekt ons aan: de omslag van curatie naar meer preventie, het uitgaan van de eigen kracht van jeugdigen en hun primaire opvoeders, het versterken van de kracht van de sociale omgeving, de voorgestelde ontschotting en ontzorging én een betere samenwerking tussen instellingen zijn zaken die door professionele kinder- en jongerenwerkers altijd al bepleit zijn. Ook de extra professionele steun die meest kwetsbare groepen verdienen. In de Concept Jeugdwet zoals die nu voorligt komt deze uitgangspunten echter onvoldoende tot zijn recht, zijn ze onvoldoende uitgewerkt.

We merken we op dat in de Concept Jeugdwet de pedagogische en agogische expertise van kinder- en jongerenwerkers, naast die van professionals uit bijvoorbeeld het onderwijs en de kinderopvang, nog onvoldoende wordt gekend, expliciet benoemd en erkend.

De BVjong doet daarom een aantal suggesties ter verbetering van de nieuwe Jeugdwet. Het betreft de volgende verbeterpunten:

1. De rechten van het kind (en jongeren) voorop.

Centraal in de Concept Jeugdwet staat de transitie van het huidige jeugdzorgstelsel naar gemeenten. Jeugdzorg is onvoldoende effectief en wordt te duur. Het moet anders worden georganiseerd. De “oude valkuil” wordt in het huidige voorstel echter niet weggenomen: de nadruk ligt vooral op de organisatie van voorzieningen voor jeugdigen en gezinnen (of primaire opvoeders) die een individueel probleem (zouden) hebben. Het “zorgdenken”, het toewijzen en benoemen van (individuele) problemen door professionals, blijft dominant.

Een nieuwe jeugdwet moet volgens ons gelden voor alle kinderen en jongeren, zich baseren op de universele rechten van het kind (en van jongeren) en regelen dat meest kwetsbare groepen jeugdigen die ondersteuning krijgen waar ze recht (!) op hebben.

Een goed samenhangend stelsel van jeugdvoorzieningen start bij het stimuleren van een positief opvoed- en opgroei-klimaat thuis én bij sterke basisvoorzieningen op school, in de kinderopvang én in de vrije tijd. Jeugdhulp dient daar onderdeel van te zijn. Daarmee voorkom je zware en kostbare zorg buiten de leefwerelden van jeugdigen.

Vernieuwde wijkgerichte jeugdhulp juichen we toe. Daarbij denken we vooral aan een sterk basisaanbod voor alle kinderen waar de behoefte aan extra aandacht goed wordt gesignaleerd en waarbij extra hulp zo snel, zo kort, zo licht en zo nabij mogelijk kan worden geboden. Geen nieuwe jeugdhulpinstellingen dus, maar denken in arrangementen rond jeugd, gezin, school en buurt van netwerkpartners.

2. De nieuwe Jeugdwet en de WMO

We pleiten voor een nieuwe jeugdwet, die tenminste aansluit op de principes van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Niet denken in termen van ‘voor elk probleem een voorziening’, maar zorgen dat elk kind veilig en gezond kan opgroeien en maatschappelijk kan participeren, en burgers (inclusief jeugdigen en primaire opvoeders) daar zelf verantwoordelijkheid voor geven. Begrippen, terminologie en daarmee samenhangende uitgangspunten in de nieuwe Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning moeten met elkaar in overeenstemming zijn, om te kunnen komen tot een goed integraal lokaal jeugdbeleid, tot een samenhangend gemeentelijk stelsel voor begeleiding, ondersteuning en hulp aan jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben. Prioritaire aandacht voor meest kwetsbare jeugdigen en bestrijding van armoede en sociale uitsluiting staan daarbij voorop. Waar kinder- en jongerenwerkers functioneren binnen de WMO en collega’s uit de jeugdhulp binnen de nieuwe Jeugdwet en verbindingen tussen beide stelsels niet worden gemaakt, worden onnodig nieuwe schotten opgeworpen.

3. Focus meer op de sociale context, de wijk.

In de Concept Jeugdwet wordt vooral gesproken over (de organisatie van) professionele hulp aan jeugdigen en gezinnen (primaire opvoeders). Maar ook leeftijdsgenoten zijn van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. In positieve zin als referentiekader bij het zelfstandig opgroeien tot volwassene. Maar ook in negatieve zin, denk maar aan de angst van ouders dat hun kind om gaat met de verkeerde vriendjes. Het zelfde geldt voor de sociale omgeving: het is veel gemakkelijker opgroeien in een stabiel dorp of wijk, dan in een moeilijker voorrangswijk. In plaats van hulp die zich vooral concentreert op de individuele jongere en zijn gezin, is meer aandacht voor het belang van een stabiel en positief opvoed- en opgroei-klimaat van de wijk hard nodig. Ook gemeenten kunnen daar meer werk van maken. De ontwikkelingen in Centra voor Jeugd en Gezin laten zien dat er nogal wat variatie zit in de wijze waarop betrokkenen met elkaar samenwerken en waarop ze zich richten. Wetenschappers spreken van het belang van het “versterken van collectieve opvoedingsverantwoordelijkheid” : kinder- en jongerenwerkers als straatwerkers en buurtpedagogen stimuleren dat, jeugdzorgmedewerkers en jeugdhulpverleners kunnen daarbij goed aansluiten. Dan geldt: “de straat als frontoffice”.

4. Actieve participatie van jeugdige en opvoeder als norm.

Als we het eigen recht op zelfbeschikking en de eigen kracht van jeugdigen en primaire opvoeders centraal stellen, dan hoort actieve participatie van betrokkenen aan begeleidingsprocessen als norm te gelden, niet als voetnoot. Niet het belang van de instelling of professional kan meer centraal staan. Jeugdigen en opvoeders beheren hun eigen dossier, praten mee, beslissen mee over de steun die zij belangrijk vinden. Op basis van de Concept Jeugdwet kan deze vorm van participatie nog heel gemakkelijk ter zijde worden geschoven door professionals. De presentatiebenadering (er zijn, er bij zijn, er naast staan) geeft daarvoor meer garanties. Kinderwerkers en jongerenwerkers die “coachen” laten ruimte voor eigen keuzes van jeugdigen en hun opvoeders. Eigen kracht centrales en verwante methodieken doen een appel op het zelfoplossend vermogen van burgers. Kinderwerk, jongerenwerk en jeugdhulp kunnen elkaar methodisch versterken: een nieuwe Jeugdwet moet hiervoor voldoende condities creëren en waarborgen stellen.

5. Toezicht inspectie ook op kwaliteit van gemeentelijk jeugdbeleid.

De Rijksinspectie moet zich niet alleen richten op een veilige leefklimaat voor jeugdigen in jeugdhulpinstellingen en goede zorg in de jeugdhulp, maar na de transitie ook op de kwaliteit van het gemeentelijke jeugdbeleid. Als we de beoogde effecten in de nieuwe Jeugdwet, zoals “vermindering van de zwaardere jeugdhulp”, “meer uitgaan van de eigen kracht”, “meer ontschotten en ontzorgen” en “betere samenwerking rond gezinnen”, daadwerkelijk willen bereiken, dan moet er ook op worden toegezien hoe gemeenten een nieuw lokaal integraal jeugdbeleid vaststellen en uitvoeren en of zij de gewenste resultaten ook bereiken.

Daarom we vinden dat gemeenten in vierjarige jeugdbeleidsplannen moeten aangeven hoe zij haar verantwoordelijkheid voor een positief opvoed- en opgroeiklimaat inhoud en vorm geven en welke resultaten zij "SMART" willen bereiken. In het kinder- en jongerenwerk zijn nu nog grote verschillen merkbaar in bestuurlijk beleid en praktische uitvoeringsmogelijkheden op het gebied van preventief jeugdbeleid. Ook de positionering van professioneel kinder- en jongerenwerk is heel verschillend. Datzelfde geldt ook voor bezuinigingen voor de beroepsgroep. De nieuwe Jeugdwet moet voorkomen dat er beleid en praktijk per afzonderlijke gemeente naar "de politieke waan van de dag" wordt gemaakt.

Kinder- en jongerenwerk " verbindt, verbreedt, vernieuwt".

We zien op veel plaatsen in de praktijk dat het kinder- en jongerenwerk een prima rol kan vervullen bij de bestuurlijke opgave voor gemeenten om bij de transitie Jeugdzorg een echte kanteling te realiseren. Kinder- en jongerenwerkers hebben primaire taken in het vrije tijdsdomein, maar onderscheiden zich van andere professionals door verschillende leefwerelden van jeugdigen in de praktijk met elkaar te verbinden. En door hun vaardigheden en mogelijkheden om contact te leggen en vertrouwensrelaties op te bouwen met meest kwetsbare groepen en individuele jeugdigen in onze samenleving. Vanuit die vertrouwensrelaties wordt ook de intrinsieke motivatie van jeugdigen om het beste uit zichzelf te halen hervonden, soms tegen de verdrukking in.

In onze publicatie "*Daar ben je goed in! De kracht van Kinder- en jongerenwerk in 11 portretten*" staan verschillende voorbeelden van de manier waarop Kinder- en Jongerenwerk Nieuwe Stijl in toenemende mate samenwerkt met b.v. het onderwijs, de jeugdzorg en de politie. Daardoor ontstaan er steeds meer adequate verbindingen tussen vroegsignalering, preventie en de inzet van gespecialiseerde zorg. Niet zelden zijn kinder- en jongerenwerkers de spil in het netwerk van opvoeders, vrijwilligers en professionals uit diverse sectoren: ze organiseren "wrap around care" en coachen van daaruit de jeugdigen die dat nodig hebben, die er recht op hebben, die erom vragen.

Kinder- en jongerenwerkers – zo blijkt uit deze publicatie - zijn buurtpedagogen, medeopvoeders: ze zijn als het ware de voelsprietten in de wijk. Ze zien en weten ontzettend veel van de kinderen- en jongeren in die wijk en de condities waarin ze opgroeien. Ze bereiken met hun werkwijze zo grote aantallen jeugdigen in kwetsbare posities, ook van zorgmijders. Ze stimuleren actieve maatschappelijke participatie van kinderen en jongeren, werken aan talentontwikkeling en bevorderen van sociale competenties. Ze hebben geen waardeoordelen, keuren jongeren nooit af, sturen gedrag bij als dat nodig is. Hun werk heeft een dynamisch karakter en werkt kostenbesparend ten opzichte van dure jeugdhulpverleners of veiligheidsfunctionarissen. Ze hebben een breed sociaal netwerk. Ze zijn – door hun positieve insteek, outreachende aanpak en kennis van jeugd- en straatculturen- in staat in contact te komen met gezinnen waar de jeugdzorg vaak niet (meer) binnen komt en brengen gezinnen en jongeren in contact met jeugdzorg waar dit nodig lijkt en mogelijk is. Ze zien in steeds meer gemeenten als "jongerencoaches" dat de samenwerking met jeugdzorgmedewerkers en gespecialiseerde jeugdhulpverleners een belangrijke meerwaarde voor het eigen werk kan hebben. Dat komt natuurlijk primair ten goede aan de jeugdigen zelf.

Die samenwerking komt voort vanuit drie pijlers voor goed jeugdbeleid: zorgen voor een goed opvoed- en opgroeiklimaat, werken aan preventie en vroegsignalering, én het versterken van de eigen kracht bij jeugdhulp.

We verwachten een goede jeugdwet die het mogelijk maakt deze samenwerking verder uit te bouwen. Voor "onze" kinderen en jongeren: daar gaan en staan we voor.

Met vriendelijke groet,

Namens BVjong, Beroepsvereniging Kinder- en Jongerenwerkers,

Ahmet Almis, voorzitter BVjong
Henk Geelen, secretaris BVjong
Froukje Hajer, adviseur BVjong
Niko de Groot, adviseur BVjong

Maastricht, 17 oktober 2012

De publicatie “Daar ben je goed in! De kracht van kinder- en jongerenwerk in 11 portretten” is gratis te downloaden op de site www.bvjong.nl of te bestellen via ons contactadres (zie boven).